

1850

1958

2016

Havada "Jet" ve Denizde "Nükleer" Çağına Geçişte Carrier'ın Katkıları

Carrier, havayolları endüstrisinde hava koşullandırma uygulamasının başlatılması ve geliştirilmesinde uzun bir tarihe sahiptir. Daha önce anlattığımız gibi Carrier deniz aşırı hava ulaşımında hava koşullandırma ilk Boeing Stratocruiser ile DC-8'in geliştirilmesine ve ilk hava koşullandırma Concorde supersonik jetlerin tasarım ve yapım süreçlerinde sorun yaratan buz çözme tekniklerinin geliştirilmesine katkı sunmuştur.

Ulusal ve kıtalararası hava seyahatlerinin yaygınlaşması, uçak ve yolcu sayısındaki artış havalimanlarının da konfor ve işlevleri bakımından geliştirilmesini gerektirdi. Bu süreçte Carrier yine öncülük yaparak, 1958-1962 yılları arasında, Washington'da Dulles Uluslararası Havalimanı için hava koşullandırma sistemleri tasarladı. Bu uygulama ilk modern havalimanlarının öncüsü oldu.

İlk Washington Ulusal Havalimanı, İkinci Dünya Savaşı sırasında, 1941 yılında açılmıştı. Savaş sonrasındaki hızlı gelişim sonucu, daha 1950 yılında bu havalimanı yetersiz kalmıştı. Washington için yeni bir havalimanı yapımı zorunlu olmuştu. Daha sonra Washington-Dallas Havalimanı adını alan ikinci Washington havalimanının anlaşması 1950 yılında Kongre'den geçti. 1958'de Washington'un 26 mil batısında, yüzölçümü 40 kilometrekare olan bir arazi yeni hava limanı alanı olarak seçildi.

Yeni havalimanının konfor bakımından en belirgin özelliği, yolcuları terminal binalarından uçağa kadar taşıyan, özel olarak tasarlanmış hareketli, geniş ve rahat "vagonlar"dı. O zamana kadar yolcular havaalanının karmaşık ve gürültülü ortamında yürüyerek uçaklarına gidiyorlardı. Carrier tarafından hava koşullandırma sistemi tasarlanan bu yeni ve konforlu vagonlarla yolcular uçaklarına hava koşullarından ve uçak gürültülerinden etkilenmeden, uzun yollar yürümeden taşınabiliyordu.

Dulles Havalimanı'nda, daha sonra uçakların doğrudan terminale

yanışmasını sağlayan ilk körüklü sistemlerin geliştirilmesine rağmen, günümüzde konforlu ve rahat vagonlar hala kullanılıyor.

Dulles Uluslararası Havalimanı'nın bir başka özelliği de dünyada yolcuların uçak bekledikleri süre içinde rahat ve konforlu ortamlarda olmalarını sağlayan ilk modern havalimanı olmasıdır. 1962 yılında terminal ve yönetim binalarının hava koşullandırma sistemleri Carrier tarafından kuruldu. Her biri 1920 ton kapasiteye sahip iki Carrier soğutma sistemi, o sırada ve günümüzde ABD'nin en önemli ve büyük havalimanları arasında yer alan Dulles Uluslararası Havalimanı'nda, yolcular için ortam konforunu sağladı.

Dulles Uluslararası Havalimanı adını önce Dışişleri Bakanı John Foster Dulles'tan almıştı. Daha sonra, 1962 yılında, Başkan John F. Kennedy adı verildi. Yeni havalimanı uluslararası havacılık alanında Amerika'nın gelişmişliğinin ve jet çağına geçişinin sembolü oldu.

Nükleer Çağında...

İkinci Dünya Savaşı sırasında denizaltılar etkili bir savaş aracı olarak ortaya çıkmışlardı. Artık sadece kara, hava ve denizde üstünlük yeterli değildi, denizin altı da önemliydi. Aksi halde denizin üstü de güvenli olmuyordu. Bu anlayışla savaş sonrasında denizaltıların geliştirilmesine önem verildi. Dünya İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda atom bombası vasıtasıyla nükleer enerji ile tanışmıştı. Bu

İlk kıtalararası uçuşu gerçekleştiren Boeing Strato Cruiser'da uzun uçuş boyunca iç ortam hava kalitesi Carrier'in geliştirdiği sistemle sağlandı.

Douglas D-8, 1950'li yılların kıtalararası uçabilen efsane uçaklarından biriydi. Bu uçakta da konfor Carrier sistemleri ile sağlanıyordu.

enerjinin önemli uygulama alanlarından biri de denizaltı oldu. ABD’de daha 1951 yılında nükleer denizaltı tasarımı çalışmaları başlamıştı.

Nükleer güç, havadan bağımsız olduğu için geleneksel denizaltılarda gibi, nükleer denizaltının sıklıkla yüzeye çıkması gerekmiyordu. Uzun süre deniz altında kalabiliyordu. Boyutlar da çok büyütülmüştü. Buna rağmen yüksek hızda hareket edebiliyordu ve manevra yeteneği çok geliştirilmişti.

Dallas Havalimanı’nda 1959’da uygulanan ilk yolcu taşıma vagonları. Yolcular için terminalden uçağa kadar giden yolda ortam konforu Carrier sistemi ile gerçekleştiriliyordu.

1955 yılında dünyanın ilk nükleer denizaltısı Nautilus denize indirildi. Denizaltı 97 metre uzunluğunda, devasa boyutlardaydı ve 55 milyon USD’ye mal olmuştu. Ancak uzun süre denizaltında kalma durumu denizaltının içindeki havanın, sadece konfor için değil sistemin sürekliliği için çok iyi işlenmesini gerektiriyordu. Bu konuda çalışmalarını sürdüren Carrier tasarladığı hava koşullandırma sistemini, 1959 yılında Nautilus’a uygulayarak bu alandaki gelişmelere katkıda bulundu.

1950’li yılların sonunda ilk kez iç ortam havası koşullandırılan ve modern havalimanlarının ilk örneği olan Dulles Havalimanı çok büyük sayıda hareketli yolcuyla ağırlıyor. İç ortam konforu tarafından sorun yaratabilecek bu değişken ve zor koşullara karşın Carrier’in tasarladığı hava koşullandırma sistemi başarıyla çalışıyor.

Günümüzde Nautilus bağlandığı limanda müze ve kütüphane olarak görev yapıyor.

Dulles Havalimanı 1950’li yıllarda dünyadaki en büyük havalimanları arasındaydı. Bugün de ABD’nin en önemli ve büyük havalimanlarından birisi.

